

Estatística de multilocalización empresarial

METODOLOXÍA

Presentación e obxectivos

A tendencia á multilocalización da actividade produtiva das empresas é un feito que implica a unha parte importante e crecente da economía. A multilocalización responde a diferentes factores que poden agruparse en: i) os vinculados a condicionantes da actividade produtiva; ii) os derivados da proximidade ao mercado finalista dos seus produtos, e iii) os ligados á organización. A dispoñibilidade de materias primas e a distribución comercial serían exemplos típicos do primeiro e segundo grupo, respectivamente, mentres que as sedes centrais o serían do terceiro.

Os directorios de empresas ofrecen unha primeira información estatística sobre a multilocalización, incluída a variable de emprego. O Directorio de empresas e unidades locais de Galicia (DIR-IGE 2013) inclúe 4.426 empresas con actividade en Galicia e sede social noutras comunidades autónomas; estas empresas apenas representan un 2,2% das que operan en Galicia, pero esta porcentaxe elévase ó 22% no emprego asalariado.

As estatísticas de multilocalización empresarial teñen un interese analítico en campos tan amplos da Economía como a unidade de mercado, a fiscalidade ou o propio esquema de organización autonómica e o seu financiamento. Dende unha perspectiva máis inmediateza do sistema estatístico de Galicia, a multilocalización ten implicacións directas na elaboración das diferentes estatísticas económicas, tanto estruturais como de síntese.

Diferentes estudos teñen abordado os efectos da multilocalización nas economías rexionais, aínda que baixo enfoques dominados polo estudo do impacto das sedes centrais ¹.

A multilocalización no contexto rexional ten un certo paralelismo coas filiais no contexto da economía nacional. No ámbito da Unión Europea, a cuestión foi abordada polo Regulamento (CE) nº 716/2007 relativo ás estatísticas comunitarias sobre a estrutura e a actividade das filiais

¹ Ver, por exemplo: GUIMBAO BESCÓS (2003) "El marco input-output: cuestiones relevantes en la aplicación del SEC-95" (páx. 4-5). Comunidad de Madrid (1995) "Aproximación al estudio de las Sedes Centrales en Madrid"; AYET, C. Y SANZ, B. (2004) *Las sedes centrales en la economía madrileña*.

estranxeiras, implementado en España por sendas operacións estatísticas do INE (*FILINT, Estadística de filiales de empresas extranjeras en España, e FILEXT, Estadística de filiales de empresas españolas en el exterior*).

Para avaliar as características e actividade en Galicia das empresas con sede noutras CCAA é preciso contar con estatísticas que aporten tanto a información periódica sobre as principais variables, como unha base para outras operacións estatísticas específicas. Por analogía interesa tamén coñecer a presenza e actividade noutras CCAA das empresas que teñen en Galicia a súa sede. A esta necesidade responde a “**Estatística de multilocalización empresarial**”.

Ámbito de investigación

Ámbito poboacional

De acordo co obxectivo e campo de observación, a poboación obxecto de estudo ten dúas compoñentes:

- 1) Os establecementos en Galicia das empresas que teñen a súa sede social fóra..
- 2) As empresas con sede social en Galicia que teñen parte da súa actividade fóra.

Nun e outro caso, a investigación comprende as actividades incluídas nas seccións B-C-D-E (industria), G (Comercio) e H-I-J-L-M-N (Servizos de mercado, non financeiros) da Clasificación Nacional de Actividades Económicas 2009 (CNAE-09).

Ámbito xeográfico

A operación cubre o conxunto da Comunidade Autónoma de Galicia

Ámbito temporal

A operación ten periodicidade anual, con datos referidos ó exercicio económico do ano de referencia.

Aspectos metodolóxicos

En canto á obtención da información nesta operación óptase pola explotación estatística dos microdatos procedentes de enquisas estruturais levadas a cabo polo INE : Encuesta Industrial Anual de Empresas, Encuesta Anual de Comercio e Encuesta Anual de Servicios

A deseño da mostra orixe dos microdatos (*Encuesta Industrial Anual de Empresas, Encuesta Anual de Comercio e Encuesta Anual de Servicios*) contempla a Actividade principal (CNAE 09), a Comunidade Autónoma e e o Tamaño (emprego) da empresa como variables de estratificación. A multilocalización queda recollida na medida en que a mostra é representativa

para a Comunidade Autónoma sede da empresa, complementada coa desagregación por establecementos de determinadas variables.

A estratificación por tamaño presenta algunhas diferenzas entre as respectivas operacións, optando a *Encuesta Industrial Anual de Empresas* polo número de ocupados e cinco estratos (ata 3; 4-9; 10-19; 20-49; 50 ou mais ocupados), mentres que a *Encuesta Anual de Comercio* e a *Encuesta Anual de Servicios* o fan por número de asalariados e sete estratos (0; 1-2; 3-5; 6-9; 10-19; 20-49; 50 ou mais asalariados). As respectivas fraccións de mostraxe son crecentes, cunha autorrepresentación das empresas do último estrato (50 ou mais ocupados na Industria e 50 ou mais asalariados no Comercio e Servizos), así coma de tódalas filiais de empresas estranxeiras e outras empresas que, tendo menos emprego, teñen “facturación elevada”.

Empresa e establecemento

No esquema das operacións de orixe dos microdatos, a empresa (“*unidade de organización dedicada á produción de bens e servizos que conta con autonomía de decisión*”) é a unidade central das respectivas enquisas, asumindo tanto o papel de unidade informante (a que facilita a información) como de unidade de observación (á que se refiren os datos do cuestionario).

No caso de empresas multilocalizadas, a información da empresa como unidade central de observación complementábase coa información relevante desagregada por establecemento (“*parte da empresa situada nunha localización xeográfica determinada*”)

Os microdatos dispoñibles para as empresas multilocalizadas con algún establecemento en Galicia, procedentes das operacións de orixe sinaladas, conteñen dous bloques de información: i) a relativa ó conxunto da empresa, e ii) a relativa ós establecementos ou locais ubicados en Galicia. A información do conxunto da empresa comprende as principais variables contables extraídas das súas contas anuais; a información por establecemento/s derivase da distribución porcentual que este/s representa/n sobre o conxunto da empresa, limitada a un número reducido de variables (emprego, cifra de negocios, compras, gastos de persoal e incorporación de activos)

Presentación de resultados

Tabulación

De acordo cos obxectivos e ámbito da investigación, preséntanse dous bloques de información:

Series A. Actividade en Galicia das empresas con sede noutras CCAA

Series B. Actividade noutras CCAA das empresas con sede en Galicia

As diferenzas xa sinaladas nas variables de estratificación e desagregación nas operacións de orixe dos microdatos aconsellan elaborar e presentar os resultados para os tres grupos de actividade económica nos que se organizan:

- I- Actividades industriais
- II- Actividades de comercio
- III- Actividades de outros servizos

Variabes de clasificación

Actividade económica

Considérase a actividade económica principal (aquela que xera maior valor engadido) da empresa. A operación cubre as seguintes seccións da CNAE-09:

B	Industrias extractivas
C	Industria manufactureira
D	Subministro de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado
E	Subministro de auga, actividades de saneamento, xestión de residuos e descontaminación
G	Comercio ó por maior e ó por menor; reparación de vehículos de motor e motocicletas
H	Transporte e almacenamento
I	Hostalería
J	Información e comunicacións
L	Actividades inmobiliarias
M	Actividades profesionais, científicas e técnicas
N	Actividades administrativas e servizos

Tamaño da empresa

Dada a incidencia do tamaño da empresa na multilocalización, preséntanse os resultados para o total de empresas, e para as de 10 ou mais ocupados en Galicia (Series A) ou na empresa (Series B).

Variabes e indicadores analíticos

Nunha primeira fase, a difusión estará limitada ás variables das que o cuestionario de base das respectivas operacións de orixe aporta información específica a nivel de establecemento:

Series A.

Actividade en Galicia das empresas con sede noutras CCAA: Porcentaxe sobre o total da actividade en Galicia

I- Actividades industriais. Tabulación por ocupados no establecemento (todos e con 10 ou mais ocupados) das seguintes variables:

Persoas ocupadas en Galicia

Cifra de negocios, compras e traballos realizados por outras empresas, gastos de persoal e investimentos materiais e intanxibles en Galicia

II- Actividades de comercio e III- Actividades de outros servizos. Tabulación por ocupación en Galicia (total e con 10 ou mais ocupados) das seguintes variables:

Persoas ocupadas en Galicia

Cifra de negocios, soldos e salarios e investimentos en activos materiais en Galicia

Series B.

Actividade noutras CCAA das empresas con sede en Galicia: Porcentaxe sobre o total da actividade das empresas con sede en Galicia

I- Actividades industriais. Tabulación por ocupados no establecemento (todos e con 10 ou mais ocupados) das seguintes variables:

Persoas ocupadas noutras CCAA

Cifra de negocios, compras e traballos realizados por outras empresas, gastos de persoal e investimentos materiais e intanxibles noutras CCAA

II- Actividades de comercio e III- Actividades de outros servizos. Tabulación por ocupación en Galicia (total e con 10 ou mais ocupados) das seguintes variables:

Persoas ocupadas noutras CCAA

Cifra de negocios, soldos e salarios e investimentos en activos materiais noutras CCAA

Definicións e/ou notas explicativas

(Ver metodoloxías completas das enquisas estruturais de base: *Encuesta Industrial Anual de Empresas, Encuesta Anual de Comercio e Encuesta Anual de Servicios*)

Actividade económica

A actividade económica realizada por unha empresa defínese como a creación de valor engadido mediante a produción de bens e servizos. Cada empresa pode ter actividades diversas que deberían ser clasificadas en clases separadas da Clasificación Nacional de Actividades Económicas.

En xeral, as actividades levadas a cabo por unha unidade económica poden ser de tres tipos: actividade principal, secundarias e auxiliares. A actividade principal diferénciase das secundarias por ser a que xera maior valor engadido; as actividades auxiliares son aquelas que xeran servizos que non son vendidos no mercado e serven unicamente á unidade da que dependen (departamentos de administración, servizos de transporte, etc.)

Pola dificultade que supón o cálculo do valor engadido cando nunha empresa se realizan diferentes actividades, considérase como actividade principal aquela que xera maior volume de negocio ou, no seu defecto, a que ocupa maior número de persoas.

Establecemento, local e sedes centrais

Enténdese por establecemento ou local toda empresa ou parte dunha empresa, situada nun lugar topográficamente delimitado (taller, fábrica, almacén, local de vendas, oficina, etc.), no que se realizan actividades económicas ás que –agás excepcións– dedican o seu traballo unha ou mais persoas por conta dunha mesma empresa. Se polas propias características da actividade esta non se realiza nun lugar fixo, o establecemento é o lugar desde o que se organiza ou coordina tal actividade.

As operacións orixe dos microdatos presentan certas diferenzas no tratamento que lle dan ó establecemento. Así, en industria, a *Encuesta Industrial Anual de Empresas* ofrece información desagregada por establecemento industrial; en comercio (*Encuesta Anual de Comercio*) e demais servizos (*Encuesta Anual de Servicios*) a información desagregada está agrupada para o conxunto de locais de cada Comunidade Autónoma.

Un tipo particular de establecemento ou local é a sede central da empresa, na que se exercen actividades de apoio, planificación e xestión ordinaria ou estratéxica da empresa (CNAE 70.1). A actividade das sedes centrais resultan de máximo interese na análise da multilocalización; sen embargo, ningunha das operacións estatísticas de orixe aporta información relativa a este tipo específico de locais, limitándose, no caso da industria, á desagregación por establecemento industrial (un establecemento considérase industrial se a súa actividade principal é industrial), e, no caso de comercio e demais servizos, ó conxunto de locais en cada Comunidade Autónoma, sen especificar (“*locais nos que a empresa realiza as súas actividades con persoal ocupado asociado*”)

Persoas ocupadas

Considérase persoal ocupado o conxunto de persoas, fixas ou eventuais, que no ano de referencia exercían unha labor, remunerada ou non, para a empresa e a cargo da empresa. Contribúen, coa aportación do seu traballo, á produción de bens e servizos ou realizan actividades auxiliares na empresa. Inclúe tódalas persoas que forman parte da empresa, aínda

que traballen fóra da mesma sempre que sexan pagadas por ela. Inclúe os traballadores a tempo parcial, sempre que traballen mais de 1/3 da xornada laboral completa.

Non se inclúen como empregados determinadas categorías de persoal, tales como o cedido por outra empresa da que depende e o retribúe, as persoas en excedencia ou con licenza ilimitada, os profesionais ligados á empresa por un contrato mercantil, os membros do Consello de Administración remunerados exclusivamente como tales ou os socios capitalistas que non participan activamente na empresa.

Cifra de negocios

A cifra de negocios comprende o total de importes facturados pola unidade de observación no período de referencia polas vendas de bens e servizos a terceiros, considerando tanto os realizados directamente pola propia unidade coma os procedentes de eventuais subcontratacións.

As vendas contabilízanse en termos netos, incluídas as cargas repercutidas ó cliente (por ex.: transporte e envases) aínda que se facturen por separado, e deducidos os descontos sobre as vendas (por ex.: por pronto pago, “rappels” ou devolucións) Inclúe os eventuais impostos e taxas que gravan os bens e servizos, pero non o IVE repercutido ó cliente.

Compras e traballos realizados por outras empresas

É o importe obtido como resultado de agregar as compras de materias primas (bens adquiridos para a súa transformación no proceso produtivo), aprovisionamentos (combustibles, carburantes, repostos, embalaxes, material de oficina...), mercadorías (bens adquiridos para revendelos sen sometelos a un proceso de transformación) e traballos realizados por outras empresas (gasto correspondente ó traballo que, formando parte do proceso de produción propia, encárgase a outras empresas; nesta rúbrica destacan os gastos por subcontratación).

As compras de bens e servizos valóranse a prezos de adquisición, sen incluír o IVE soportado e deducible, e contabilízanse en termos netos, descontando conceptos como “rappels” sobre compras, descontos por defectos de calidade ou remesas devoltas ó provedor.

Gastos de persoal

Enténdese por gastos de persoal tódalas retribucións ó persoal, calesqueira que sexa a forma e concepto polo que se satisfacen, pagadas ó conxunto dos seus empregados como remuneración polo seu traballo, así como as cargas sociais obrigatorias e facultativas a cargo da empresa. Este concepto recolle o importe total agregado dos pagos efectuados pola

empresa no ano de referencia en concepto de soldos e salarios, indemnizacións, seguridade social e outros gastos de persoal.

Soldos e salarios

Son os pagos, en efectivo ou en especie, cos que a empresa retribúe o traballo dos seus asalariados. Contabilízanse en termos de importe bruto, sen descontar impostos, contribucións dos asalariados á Seguridade Social e outras obrigas do traballador e retidas en orixe pola empresa.

Investimento bruto en activos materiais

Comprende as adquisicións a terceiros, melloras ou produción propia de activos materiais (terreos, construcións, instalacións, maquinaria e equipo e outros activos materiais).

Valóranse a prezos de adquisición si se compran a terceiros, e a custe de produción si se producen pola propia empresa, incluídos en todo caso os gastos de instalación e tódolos dereitos e canons de aplicación, pero excluído o IVE soportado e deducible, así como os gastos de financiamento.

Investimento bruto en activos intangibles

Gastos da empresa pola adquisición ou produción propia de elementos de longa duración que non son de carácter material. Inclúen os gastos en I+D activados, concesións administrativas, propiedade industrial, fondo de comercio, aplicacións informáticas e outros activos intangibles. Valóranse a prezos de adquisición si se compran a terceiros, e a custe de produción si se producen pola propia empresa, incluídos en todo caso os gastos de instalación e tódolos dereitos e canons de aplicación, pero excluído o IVE soportado e deducible, así como os gastos de financiamento.